

Kappen

Zondagmorgen 1 december 2024, Sint Catharijnekerk, ds. Eibert Kok
Lezingen: Jesaja 11: 1-10 en Lucas 21: 25-31

Als ik bij mensen op bezoek ben, komt regelmatig de vraag aan de orde wat geloof nu voor mensen betekent, wat God voor mensen betekent.

Zo was ik op bezoek bij iemand, een ouder iemand, een heel leven achter zich, veel gebeurd, mooie dingen, moeilijke dingen, altijd bij de kerk betrokken geweest, en kwam het gesprek op die vragen.

Ik kreeg als antwoord: Als ik om me heen kijk en zie wat een rotzooi het in de wereld is, als ik het journaal kijk en zie wat er in Gaza gebeurt, in Oekraïne, dan vraag ik me af: als er al een God is, waarom doet die er dan niks aan, waarom laat die dat allemaal zomaar gebeuren? Het is allemaal veel erger dan het ooit geweest is. En God laat zich niet zien. Nu valt over beide te twisten: of het nu allemaal veel erger is dan vroeger, en ook: of God zich nu wel of niet laat zien, maar de moeite die het deze persoon kost om bij het zien van zoveel narigheid in God te blijven geloven herken ik bij mijzelf.

God, hoe kan het toch dat er zoveel ellende in de wereld is?

“Zal er ooit een dag van vrede, zal er ooit bevrijding zijn?”

Het is een vraag die in deze tijd van advent extra op mij af komt.

Want advent is uitkijken naar de komst de vredevorst, uitkijken naar het koninkrijk dat hij dichtbij zal brengen, uitkijken naar licht in het donker, uitkijken naar de vrede in een wereld die geteisterd wordt door oorlog en geweld.

Afgelopen week las ik in de krant een artikel over de situatie in Soedan. In dat Afrikaanse land gaat de grootste humanitaire crisis ter wereld ongemerkt verder. Tienduizenden doden door geweld en elke dag honderd doden door honger. Maar dat is zwaar onderschat, zeggen experts. En een einde aan de oorlog daar lijkt niet in zicht.

En in Aleppo, de stad die zo zwaar geleden heeft, zijn weer opstandelingen binnengetrokken, juist nu de kerk daar probeert om weer iets op te bouwen.

“Zal er ooit een dag van vrede, zal er ooit bevrijding zijn?”

Juist daarom is het goed om advent te vieren, om met elkaar het geloof en vertrouwen te voeden dát er ooit een dag van vrede, dat er ooit bevrijding zal zijn.

Midden in het donker van dood en verderf, die je soms moedeloos kunnen maken, midden in dat donker zal er iets nieuws gaan groeien, iets nieuws geboren worden.

De 1^e lezing van de profeet Jesaja zet daarmee in:

'Maar uit de stronk van Isaï schiet een telg op,
een scheut van zijn wortels komt tot bloei.'

Prachtig beeld, van zo'n dikke boom die geveld is, over en uit, en dan zo'n heel klein kwetsbaar groen takje dat uit die dikke afgehakte stam komt groeien.

Het is niet wat het was: een grote boom met takken en bladeren, waar de vogels in en uit vlogen, en de mensen genoten van de bloesem en de schaduw, nee, die boom is weg, en het leek afgelopen, voorbij, maar toch niet: een nieuw takje gaat groeien, en dat kleine takje is belofte van groei en bloei.

Ik moet denken aan wat iemand mij ooit vertelde, iemand die de watersnoodramp van 1953 aan den lijve had meegemaakt. Letterlijk had ze met de andere gezinsleden moeten vluchten voor het wassende water naar een dijk die hoger gelegen was, en daarvandaan waren ze gered.

Maanden moesten ze elders verblijven, en toen ze eindelijk terug konden waren de sporen van dood en verderf overal zichtbaar: schade aan huizen en gebouwen, en alle gewassen die onder water hadden gestaan waren verloren, ook de boomgaard van haar vader, alles leek dood, aangetast door het zilte water. Tot het moment dat een van die bomen in de boomgaard opnieuw ging uitlopen: knoppen, een klein takje, bloesem.

Ze vertelde me wat een diepe indruk dat op haar gemaakt had, dat kleine teken van nieuw leven te midden van alles wat dood leek. Belofte van een nieuwe toekomst, waar het leven weer kan groeien en bloeien.

De profeet Jesaja leefde in een moeilijke tijd, moeilijk in die zin dat er oorlogsdreiging was. Israël lag, als klein landje, tussen twee grootmachten van toen in, Assyrië ten noordoosten en Egypte ten zuidwesten van Israël. De dreiging ging uit van Assyrië. Dat heeft later Israël ook ingenomen en een groot deel van de bevolking van het noordrijk in ballingschap gevoerd.

De ongerustheid en de onvrede is groot. Aan de ene kant mensen die net doen alsof er niets aan de hand is, het zal allemaal wel meevallen, aan de andere kant mensen die doemscenario's verkondigen: het gaat slecht en we gaan met z'n allen de ondergang tegemoet. Daartussen klinkt ook de stem van de profeet.

Nee, het ziet er niet best uit, het ziet er uit als een neergekapt bos, kale stronken, het mooie wat er was gaat verloren.

Maar daarmee is niet alles gezegd, dat is niet het laatste woord. Er gaat iets nieuws groeien. En als een Israëliet dan hoort van de stronk van Isaï, dan weet die: dit gaat over het koningshuis van David en zijn nakomelingen, want Isaï, dat was de vader van David, die herder die koning werd, de vader des vaderlands van Israël, zeg maar.

Dat koningschap stelde - zeker gezien de internationale machtsverhoudingen - weinig meer voor. Dat lijkt passé.

Maar nee, uit die stronk van Isaï zal een telg opschieten. Er zal een nieuwe leider, een nieuwe koning komen. En wat voor één!

Er worden een aantal dingen van die koning gezegd. Het is geen leider in de sfeer van 'Make Israel great again!', nee, het is een ander soort leider.

En in de kerk is bij die telg uit de stronk van Isaï altijd gedacht aan Jezus, de vredevorst.

De geest van de HEER zal op hem rusten: een geest van wijsheid, inzicht, kracht en verstandig beleid, een geest van kennis en ontzag voor de HEER.

Ik word daar stil van.

Wat zou het prachtig zijn als wij in deze wereld geleid worden door koningen en leiders die regeren in deze geest, als deze woorden op onze eigen regering van toepassing zouden zijn: een geest van wijsheid, inzicht, kracht en verstandig beleid.

En ik houd mijn hart vast als ik zie hoe bij verkiezingen botte schreeuwers zoveel stemmen krijgen, hoe die politieke figuren mensen tegen elkaar uitspelen en tegen elkaar opzetten, hoe ze verhalen de wereld in helpen die gestoeld zijn op halve waarheden.

Deze telg uit de stronk van Isaï die Jesaja voor zich ziet, stoelt zijn oordeel níet op uiterlijke schijn en ook grondt hij zijn oordeel níet op geruchten (nareis op nareis op nareis).

Hij velst een rechtvaardig oordeel over de zwakken (!).

Het zijn juist de zwakken die een rechtvaardig oordeel nodig hebben, de benadeelden van de toeslagenaffaire van wie het leven soms helemaal kapot gegaan is, díe hebben een rechtvaardig oordeel nodig waarin hun recht gedaan wordt, niet de gladde jongens van de grote bedrijven die de dans toch wel ontspringen.

Over de zwakken (!) velst hij een rechtvaardig oordeel.

De schuldigen, alleen die hebben voor hem te vrezen.

Het staat er zo mooi: 'Hij draagt gerechtigheid als een gordel om zijn lendenen en trouw als een gordel om zijn heupen.' Dat is zijn handelsmerk: gerechtigheid en trouw, eerlijkheid en betrouwbaarheid.

Wat dan volgt is een prachtige beeldende beschrijving van wat Jezus later noemt 'het koninkrijk van God':

Een wolf en een lam, een panter en een bokje, een kalf en een leeuw bewegen zich onder elkaar, en een kleine jongen zal ze hoeden.

Een kind graait met zijn hand naar het nest van een slang.

En het kan allemaal geen kwaad.

Want niemand doet kwaad, niemand sticht onheil.

Het visioen van vrede.

Dieren die in de natuur elkaars vijanden zijn leven vredig samen, vijandschap is verdwenen, de sterke die een bedreiging vormde, en de zwakke die altijd op z'n hoede moest zijn voor de sterke, ze leven samen, niemand doet kwaad.

En, zo staat erbij: kennis van de HEER vervult de aarde.

Daar heeft het naar het besef van de profeet alles mee te maken: verbondenheid met die Ene, die de bron van alle leven is, de HEER, God, die niet anders wil dan in verbondenheid met mensen leven, en zijn geest in mensen laten groeien en bloeien.

Zo zal het zijn, vrede, niemand doet kwaad, als die ene, die telg van die stronk van Isaï, die vredevorst, het voor het zeggen heeft.

Dan is het koninkrijk van de hemel nabij.

Waar mensen zich door die ene laten gezeggen, laten regeren, waar mensen in zijn geest willen leven.

Nou klinkt dit visioen van vrede dat Jesaja ons voorhoudt heel mooi, maar ook ver weg.

Als we om ons heen kijken. Polarisatie wordt gevoed. Wantrouwen is groot, wantrouwen naar andere mensen toe, naar groepen mensen toe, naar de politiek.

Dat visioen van Jesaja hoor ik ook als een oproep tot vertrouwen.

Want, met de woorden van Jesaja, niemand doet kwaad. Durven we iets meer te vertrouwen?

Advent is uitkijken naar het licht,
is vertrouwen hebben in het licht,
is - en dat is een volgende stap –
advent is zelf licht in het donker verspreiden.

Advent is verlangen naar vrede,
is geloven in vrede,
en is - weer diezelfde stap - zelf bouwen aan vrede.

Advent is: je niet laten leiden door het donker, maar blijven geloven in het licht, en je richten op het licht dat ons verschenen is in Jezus, in wie het koninkrijk van God nabij gekomen is.

Die profetie uit Jesaja is een prachtig visioen. Niemand doet kwaad. Zijn woonplaats zal schitterend zijn.

Daartegenover is de kleur van het Bijbelgedeelte uit Lucas donker, dat sluit misschien wel meer aan bij hoe wij het wereldgebeuren nu ervaren.

Maar ook daar die oproep van Jezus: Laat je niet daardoor leiden. Kijk naar de vijgenboom en al de andere bomen. Als je ziet dat ze uitlopen, weet je dat de zomer in aantocht is. Let op die kleine puntjes, van licht, daar waar we iets zien gebeuren van liefde, vertrouwen, hoop.

**Laat je niet misleiden door het donker,
laat je leiden door het licht
en lééf daaruit.**